

Trabzon Merkez Su Ürünleri Kooperatifi ve Doğu Karadeniz Balıkçı Kooperatifleri Birliği

Sebahattin KUTLU – SÜMAE, Mühendis

"TÜM TÜRKİYE'DE BULUNAN BALIKÇILARIN SORUNLARI AŞAĞI YUKARI BENZER OLDUĞUNDAN, HEPİNİN ÜYE OLDUĞU MERKEZİ BİR BİRLİK SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE ETKİLİ OLACAKTIR. NİTEKİM TÜRKİYE BALIKÇILIĞI MERKEZ BİRLİĞİ KURULMA AŞAMASINDADIR."

Bilindiği gibi Karadeniz, Türkiye balıkçılığında önemli bir yere sahiptir. Yurdumuzun toplam su ürünleri üretiminin neredeyse %75'i bu denizden karşılanmaktadır. Tüm Türkiye'de olduğu gibi, böylesine yoğun balıkçılığın yapıldığı bu yörede de, balıkçıya ve balıkçılığa ait bir yığın sorun bulunmaktadır. Buradan hareketle, en azından yöremizdeki ve bölgemizdeki balıkçılığın son durumunu öğrenebilmek için, balıkçıların gözü kulağı durumunda olan, Trabzon Merkez Su Ürünleri Kooperatifi ve Doğu Karadeniz Balıkçı Kooperatifleri Birliği'nin Başkanı Sayın **Ahmet MUTLU**'ya sözü bırakalım istedik.

Başkanı olduğunuz balıkçı kooperatifleri hakkında bilgi verir misiniz?

Trabzon Merkez Su Ürünleri Kooperatifi'nin toplam 160 üyesi bulunmaktadır. Ordu-Perşembe Yalıköy'den Hopa-Sarp'a kadar olan bir alanda toplam 16 kooperatifin bağlı olduğu Doğu Karadeniz Balıkçı Kooperatifleri Birliği de toplam 10.000'e yakın üyeye sahiptir

3 yılda bir seçimin yapıldığı kooperatiflerde, 1994 yılından bu yana başkanlık görevini yürütmekteyim.

Kooperatiflerin görevleri, yetkileri, gelir ve giderleri nelerdir?

Kooperatifin en büyük görevi ortaklarının ürettiği balığı pazarlamaktır. Ancak, şu anda böyle bir imkan olmadığı için balık satışı sırasında komisyon ödemek durumunda kalınmaktadır. Bu yüzden, balıkçıya en iyi katkısı olan komisyoncularla beraber çalışma tercih edilmektedir. Gerekirse bazen küçük balıkçıdan komisyon alınmayarak destek olma yoluna gidilmektedir. Kooperatifler Birliği diğer kooperatifleri, muhasebesinden idari işlerine ve yönetimine kadar denetlemektedir. Gelir olarak balıkçıdan 10 milyon lira barınak parası alınmaktadır. Ortaklık payı olarak 1 kişi 1 milyon liradan en az 10 hisseli bir katılım payı almak zorundadır. Kooperatif yarı tüzel olduğu için, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Destekleme Genel Müdürlüğü'nün uyarısıyla, belli zaman aralıklarıyla para toplanmaktadır. Bu da kooperatif gelirini olumsuz etkilemektedir. Bunun yanında kooperatif olarak her ay kurumlar beyannamesi verilmektedir.

Kooperatifin yaşadığı sıkıntılardan bahsedebilir misiniz?

En büyük sıkıntı kendi balığını satacak yerimizin bulunmamasıdır. Normalde kooperatif %3 komisyon almalıdır. Oysa avlanan ürün, balık haline getirilerek satıldığı için komisyon komisyonculara verilmektedir. Sahil yolu projesi kapsamında çok fazla dolgu çalışması yapılması balıkçılığı olumsuz etkilemiştir. Ayrıca yıllardır halledilemeyen ve artık kangren haline gelen ve aynı zamanda Türkiye'nin de büyük sorunu olan çöp sorunu da önemli bir yer teşkil etmektedir. Oysa kooperatif bünyesinde balıkçılık yapan küçük balıkçı, avlanırken parçası 50-60 milyon lira olan en az 5 parça ağı

denize bırakmakta, çöp ve akıntıdan dolayı risk çok fazla olduğu için bazen ağını geri alamamaktadır. Ayrıca teknesinin mazot gideri günlük ortalama 10 milyon lirayı bulmaktadır. Bunların yanında, Trabzon merkezde olmasa da çevre kooperatiflerde (Perşembe-Hopa arasında) 300'e yakın şebeke trolünün (12 m'den küçük trol teknesi) çalıştığı bilinmektedir. Bunlara verilen cezalar yetersiz olup caydırıcı özelliğinin bulunmaması da ayrı bir konudur. Balıkçıların oturup sıkıntılarını dertlerini topluca konuşabilecekleri bir lokal veya oturma salonunun bulunmayışı da problem teşkil etmektedir.

Oluşan balık fiyatlarından memnun musunuz?

Memnun değiliz. Denetimsizlik ve belirsizlik var. Fiyatlar gününbirlik belirleniyor. Doğu Karadeniz'de kaçak olarak yapılan dip trol avı piyasaya ucuz balık girmesine dolayısıyla fiyatın düşmesine sebep oluyor. Ayrıca Gürcistan'dan kasası yaklaşık 5 milyon liradan gelen mezgit ve barbunya balığı da balık fiyatının düşmesine sebep oluyor.

Kaçak av ve dışardan gelen balıkla birlikte düşen fiyatlar, birçok ekonomik külfetin altında bulunan balıkçıyı tamamen zor durumda bırakmaktadır.

Amatör ve profesyonel balıkçılık yapan üye sayılarınız ne kadar? Bu konudaki düşünceniz nedir?

Kooperatife üye balıkçılardan 50'si, bu işi yaparak geçimini idame ettiren gerçek balıkçıdır. 100 kişi bunu ikinci iş olarak yapmakta, 10 kişi ise amatör balıkçılık yapmaktadır.

Amatör balıkçılık kavramı geniş olarak açıklanmamış ve esasen pratikte de amatör

balıkçı mevzuatına uygun uygulama yapılmamaktadır. Ayrıca amatör ve profesyonel balıkçı belgesi çıkartmak zor değildir. Önceden kooperatiften izin alınıyordu. Şimdi ise bu belgeler birkaç formalite işleminden sonra rahatça çıkartılabilmektedir.

Balıkçılık sektörünün özlediğimiz seviyesine gelebilmesi için sizce neler yapılmalıdır?

En başta balıkçılar arasında oto kontrol sağlanmalıdır. Yani tabiri caizse balıkçı bindiği dalı kesmemelidir. Tüm Türkiye'de bulunan balıkçıların sorunları aşağı yukarı benzer olduğundan, hepsinin üye olduğu merkezi bir birlik sorunların çözümünde etkili olacaktır. Nitekim "Türkiye Balıkçılığı Merkez Birliği" kurulma aşamasındadır. Böyle bir birliğin Ankara'da temsilciliğinin olması balıkçının tek başına bürokratik işlerle uğraşmasını önleyecektir. Ayrıca Avrupa Birliği'ne yönelik ilişkilerde muhatap kabul edilebilecek bir birliğin olması da zaruridir. Trol çekme gibi konularda yerel yönetimlere yetki verilerek gerektiğinde ceza verme olanakları sağlanmalıdır. Böylece oto kontrol daha iyi sağlanabilecektir. Tekne boylarına ve cihazlara (ekosounder, sonar vb.) sınır getirilmelidir.

Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü'nden beklentileriniz nelerdir?

Enstitü-kooperatif ilişkileri daha sıkı olmalı diye düşünüyorum. Bizim enstitüden öğreneceğimiz birçok şey var. Balıkçımızın eğitim seviyesi genelde yüksek olmadığından, gerekirse onlara bazı konularda bilgi verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda enstitüler tarafından eğitici-öğretici sempozyum, seminer vb. aktivitelerin düzenlenmesi bizim için çok faydalı olacaktır.

